

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

Дімітров Юрій Дмитрович

УДК 342.96 (347.56)

**Правова держава в контексті
законотворення, судової
і адміністративної реформи**

Спеціальність: 12.00.01 — теорія та історія
держави і права, історія політичних
і правових вчень

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса — 1998

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Одеській державній юридичній академії, Міністерства освіти України

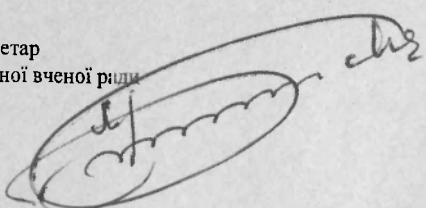
- Науковий керівник** доктор юридичних наук, професор
Сурілов Олексій Васильович
Одеська державна юридична академія
зав.кафедрою теорії держави і права
- Офіційні опоненти** доктор юридичних наук, професор
Додін Євген Васильович
Одеська державна юридична академія
зав.кафедрою морського та митного права
- кандидат юридичних наук
Чернушенко Антон Васильович
Одеський обласний суд
голова колегії цивільних справ
- Провідна організація** — Київський державний університет
ім. Т.Г. Шевченка, юридичний факультет

Захист відбудеться «¹⁴» ⁰³ 1998 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.01.08 при Одеській державній юридичній академії за адресою 270009, Одеса, вул. Піонерська, 2, аудиторія № 312

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеської державної юридичної академії, 270009, Одеса, вул. Піонерська, 2

Автореферат розісланий «¹⁰» ⁰⁶ 1998 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Музиченко П.П.

Загальна характеристика роботи

Актуальність теми. Поняття правової держави, як чогось, що обмежує державу межами конституції і правових законів, в повній мірі виникло на межі, де стикаються XVIII і XIX століття. В ідеї правової держави втілюється мета досягнення соціального миру, що гарантується державою, яка спирається на право.

Правова держава означає зв'язаність держави правовими законами, демократичною конституцією, моральними ідеями справедливості, гуманними принципами в їхньому широкому розумінні.

Ключовою проблемою тут є проблема співвідношення права і закону, бо правова держава означає перш за все і головним чином управління соціальними процесами, можливостями держави, що забезпечуються правом, а не просто верховенством законів.

Сьогодні це набуває виключно актуального значення в Україні, Росії та інших країнах СНД.

В правовій державі панує не просто закон, навіть прийнятий з додержанням конституційної процедури, а закон правовий.

Правова держава гарантує свободу особи, яка знаходить своє відображення в основних правах людини, забезпечує правову рівність людей, однакову для всіх силу дії законів, рівноправ'я громадян перед законом. Одним з напрямків активності правової держави є додержання соціально-політичної безпеки людей, що гарантується правовими законами.

Дуже важливим організаційним і політичним принципом конституції правової держави слід вважати розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову, що повинно забезпечуватись відповідними інститутами.

Всі гілки державної влади в правовій державі працюють відповідно до букви правового закону.

Правова держава спирається на визнання певних цінностей культурологічного змісту. Треба, однак, зазначити, що в повній мірі це може здійснитись там і тоді, де суспільство досягає високого рівня розвитку загальної і правової культури, що знаходить своє відображення в поважному відношенні до особистості і соціально-групової свободи, соціальних порядків, побудованих на справедливості.

Принцип правової держави перш за все націлений на зв'язаність виконавчої влади правовими законами, на відмову від зворотної сили законів, на всеохоплюючий судовий захист особи від адміністративної сваволі, на компенсацію шкоди, яку держава причинила особі, на гарантований принцип державного інституту скарги в конституційний суд.

Правова держава тісно співвідноситься з демократією і громадянським суспільством в повноцінному його розумінні як суспільство, що усвідомлює свої права, свободи, обов'язки і відповідальність.

Правова держава — це важливий фактор самоорганізації громадянського суспільства.

Висвітлення і аналіз цих питань доволі актуалізує представлену на захист дисертацію, висуває її на рівень вимог нашого часу.

В цій дисертації робляться спроби обґрунтувати ряд пропонуваних і суджень автора, цілеспрямованих на реформування законодавства, правоохоронних органів і правового виховання. Автор усвідомлює, що внесені ним пропозиції, зокрема, щодо судової системи, прийнятні не єдино в контексті формування правової держави.

Автор приєднується до тих вчених, що констатують наявність в нашому суспільстві фактів правового безладдя (Ю.С. Шемшученко та ін.).

Постановка і реалізація деяких питань в цій роботі носить дискусійний характер, але, і те сказати, саме в дискусіях народжується істина в науці.

Побудова правової держави — це тривалий процес, який утворює цілу епоху.

За'язок роботи з науковими темами. Дисертаційне дослідження проводилось в рамках кафедральної теми наукових робіт.

Мета і задачі дослідження. Метою запропонованого дисертаційного дослідження є висвітлення складного процесу утворення правової держави в основному в рамках пострадянського географічного простору. При цьому особливий акцент автор робить на Україну.

Ця мета визначає задачі, що встали перед дисертантом. Однією з них є намагання обґрунтувати і переконливо показати історичну необхідність і соціально-політичну доцільність правової держави.

Названа мета виправдовується нашою дійсністю, а також перспективами нашого розвитку. Становлення і укріплення правової держави в пострадянському просторі — це шлях включення його в систему сучасної високорозвиненої цивілізації.

Об'єктом даного дисертаційного дослідження є процеси розвитку правових державних систем в пострадянському просторі в контексті їхнього місця в суспільстві, завдань, які постають перед ними, їхніх повноважень, динаміки їхніх форм. Все це зроблено не лише на фактологічному, емпіричному, але й на загальнотеоретичному рівні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дослідником створено концепцію правової держави в контексті законотворення, судової і адміністративної реформ; здійснено аналіз тенденції розвитку правової держави на базі удосконалення судової системи та органів виконавчої влади; на основі нового законодавства України комплексно досліджено теоретичні проблеми формування правової держави; розроблено рекомендації щодо шляхів вдосконалення судової системи та органів адміністративної юстиції; проведено аналіз діяльності органів адміністративної юстиції інших країн і запропоновано напрямки її розвитку в сучасних умовах; запропоновано виділення адміністративної юстиції в самостійну галузь; обґрунтовується виключне значення виховної дії права.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що її узагальнення і висновки можуть бути використані в подальшому будівництві механізму суверенної української держави, його послідовної демократичної форми. Матеріали дисертації, що мають концептуальне значення, можуть бути використані у вдосконаленні законотворення і законотворчості України, її адміністрації і суду.

Положення і висновки дисертації мають значення для лекційних курсів в учбових закладах країн СНД, особливо України.

Вони можуть бути взятими на озброєння науковою думкою, що звернена до рішення політичних і правових проблем сучасності, зокрема, пов'язаних з подоланням кризи, яка є наслідком розвалу СРСР.

Апробація результатів дисертації. Теоретичні і практичні положення, що мають місце в дисертації яка пропонується на розгляд Ученої ради, неодноразово розглядалися на засіданнях кафедри теорії і історії держави і права Одеської державної академії. Висновки, до яких прийшов дисертант, втілені в його статтях і наукових повідомленнях, що опубліковані в спеціальних виданнях. Дисертант використав ці висновки в його практичній діяльності в системі правоохоронних органів.

Публікації. Основні положення дисертації знайшли відображення в одинадцяти статтях, які опубліковані в українському юридичному часопису «Право України» (6 статей) і молдавському юридичному часопису «Закон и жизнь» (5 статей).

Структура дисертації. Визначена метою та завданнями дослідження. Вона містить вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури. Перший розділ поділений на три підрозділи.

О с н о в н а ч а с т и н а

У вступі обгрунтовано актуальність, наукову новизну теми, дано загальну характеристику основних напрямків дисертаційного дослідження, визначено його мету та завдання, методологічні підходи, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, а також наукове та практичне значення резуль-

татів дослідження. Практичні пропозиції обґрунтовуються в ході викладення матеріалу.

Значна увага в дисертації приділена методології і методиці дослідження. Це перш за все стосується методологічної культури дослідження. Автор вважає, що методика в процесі пізнання має ключове значення. В дисертації широко використані методологічні принципи і методи: історичний, системно-функціональний аналіз і формально-логічний в їхньому співвідношенні. Правова держава дисертантом розглядається в процесі виникнення і розвитку її ідеї, а також реалізації цих ідей в умовах України, самовизначення її в суверену, демократичну державу, з своєю окремою національною історією, з її сучасними проблемами, своїм сьогоденням і майбутнім.

Державний устрій і законодавство України розглядається як складна динамічна система, тобто система, яка перебуває в постійному розвитку, елементи якої поєднуються і внутрішніми, системними зв'язками і взаємозалежністю. Робота зорієнтована на теоретичні узагальнення і висновки, які використовуються в методологічній іпостасі, тобто послідує питання тут вирішуються з позицій актуального стану теорії як продукту авторського мислення.

Перший розділ — «Правова держава: ідея і її становлення» присвячений проблемі формування правової держави.

В першому підрозділі цього розділу мова йде про правовий нігілізм і шляхи його подолання. Сам правовий нігілізм в пост радянському просторі з його процесами розвалу, соціальним свавіллям, виявляється в небажанні рахуватись з правами і законними інтересами інших осіб, людей, в зловживаннях не лише посадових осіб, але й громадян і їхніх об'єднань. Це взагалі зневажливе відношення до права і законодавства.

В цьому підрозділі автор приходить до висновку, що перехід до правової держави передбачає дозвільний порядок діяльності держорганів і посадових осіб, встановлення в більшості повідомного порядку здійснення громадянами їхніх прав і свобод, значне збільшення законів прямої дії, орієнтацію правозастосування на максимально ефективне забезпечення прав і законних інтересів особи.

В другому підрозділі першого розділу мова йде про поняття і основні риси сучасної правової держави в соціально-виховнім аспекті. Правове виховання в демократичному суспільстві, на думку дисертанта, це цілеспрямований і систематичний вплив законодавства на свідомість людей з метою формування в них глибоких і стабільних правових уяв і переконань, прищеплення їм високої правової культури, що відповідає б вимогам суспільства, яке будує правову державу.

Третій підрозділ першого розділу звернений до витоків правової держави, утворення якої слід розглядати як основну потребу нашого сучасного суспільства, як найбільш важливе завдання в перетворенні цього суспільства на гуманних і процвітаючих підвалинах.

Утворення правової держави, на думку дисертанта, це одна з найбільш суттєвих потреб суспільства, найбільш важлива задача перебудови соціальних відносин. Автор констатує, що, на жаль, цей процес йде занадто повільно. Найбільш важливою причиною цього слід вважати недостатню розробку теорії правової держави.

Образно кажучи, у витoku правової держави стоїть богиня Правосуддя з пов'язкою на очах, з мечем і терезами правосуддя в руках. Цей образ втілює в собі єдність сили і права. На думку древніх, це була не лише символіка справедливого суду як спеціального органу держави, але й ідея справедливої державності взагалі, справедливої організації влади.

Ідею єдності сили і права в організації Афіїнської держави на демократичних підвалинах уже в VI ст. до н.е. свідомо проводив в своїх реформах Солон.

Дисертант звертає особливу увагу на те, що древні мислителі Геракліт, Сократ, Платон, Арістотель, Цицерон та деякі їхні сучасники постійно підкреслювали, що державність, мовляв, взагалі можлива лише там, де панують справедливі закони.

На думку автора, правова держава в буквальному розумінні вистраждана історичним минулим. Суспільний досвід недалекого минулого свідчить, що адміністративно-командна форма організації політичної влади і відповідне нормоутворення нашому народові обійшлися незворотними втратами. Вони перекон

ливо свідчать про життєву необхідність радикальних реформ в напрямку формування основ і подальшого розвитку правової держави.

Правову державу і правовий закон дисертант розглядає не як самоціль, а як історично обумовлені форми організації і захисту законоформалізованої свободи особи в суспільних відносинах.

Посилаючись на О.М. Яковлєва, відміну неправової держави дисертант вбачає в тім, що в неправовій державі остання командує правом, на той час як в правовій державі державні органи підкоряються праву.

На думку дисертанта, необхідність правової держави в сучасних умовах не ставиться більше під сумнів. Ідеї цієї держави перебувають у стані подальшого розвитку, що повністю відповідає інтересам особи, соціальних груп і народу в цілому.

Дисертант вважає, що концепція правової держави може бути достатньо визначена системою принципів, інститутів і норм, в яких відбивається демократична ідея народного суверенітету.

Правова держава — це феномен, що поєднує в собі політико-правові, загально-людські, національні, культурно-історичні і інші цінності. Всі ці цінності впливають на сутність правової держави, відповідних до неї інститутів політичної влади, їхніх функцій, компетенцій.

Правова держава в пострадянському просторі перебуває на початковому етапі свого формування. Утворення правової держави як мета — справа, яка спрацьовує на перспективу. В процесі формування правової держави мають бути відділені одна від одної законодавча, виконавча і судова влади, утворено громадянське суспільство, його демократичні інститути і установи. В політичній сфері правова держава характеризується наявністю міцної політичної влади, суверенітету народу, здійсненням його волі вибраними демократичним шляхом представницькими органами влади, активною участю громадян в політичному житті, розвитком самоуправління народу.

Особливе значення мають економічні перетворення, здійснити які призвана демократична держава: повністю реформувати систему форм власності, утворити ринкову економіку, кардинально змінити на кращий матеріальний стан громадян.

В четвертому підрозділі утворення правової держави розглядається як довгий процес. Правова держава, на думку дисертанта, це не лише велика кількість якісних законів, тобто законів, які відповідають об'єктивним потребам суспільства, але й здатність влади добитися реального виконання цих законів всіма учасниками суспільних відносин.

Неодмінною рисою правової держави, і це загально визнано, є пануючий тут режим законності, відповідно до якого норма матеріального права реалізується залежно до її змісту і в порядку, що передбачається процесуальними нормами.

Законність автор вважає вирішальним засобом соціалізації особи, який забезпечує сумісництво її інтересів з інтересами суспільства. Вона виступає як зовнішній фактор її свободи, як поріг її соціальної необхідності і як фактор її захисту від будь-яких на неї зазіхань.

Автор приєднується до визначення проф. П.М. Рабіновичем законності, як режиму (стану) відповідності суспільних відносин законам і підзаконним актам держави, як режиму, що втілює в собі стан юридичної правомірності суспільних відносин.

Укріплення законності дисертантом розглядається як невід'ємний елемент сьогодення правової держави в Україні.

Одним з проявів беззаконня автор вважає правову декларативність, тобто стан, коли закон не приводиться в дію, не виконується.

Другий розділ — «Законодавство і законодавча влада в правовій державі: сучасний стан і перспективи» — аналізує стан законодавства і законодавчої влади на сучасному етапі, їх співвідношення і перспективи розвитку.

Думка про те, що державність взагалі можлива лише там, де панують справедливі закони, послідовно розвивали античні мислителі Геракліт, Сократ, Платон, Арістотель, Цицерон та ін.

Теорію поділу влади вказували Арістотель, Полівій і Цицерон. Ідеї античних філософів з політико-правових проблем були в центрі уваги мислителів

нового часу і відіграли важливу роль в розвитку прогресивних ідей поділу влад і конституціоналізму в правовій державі.

Ідея правової держави в поєднанні з практикою законодавства повинна бути віднесена до основних політичних і правових цінностей сучасного суспільства.

Формулою правової держави слід вважати: законодавство не може бути без держави, а держава не мислима без права.

Автор підкреслює, що об'єктивні фактори впливають на законодавчу діяльність через суб'єктивні фактори, найважливішим з яких є політика.

Одним з основних показників правової держави є точне виконання вимог законодавства. Жодному державному органу і посадовій особі, яке б високе положення вони не займали в системі державного механізму, неприпустимо діяти тут всупереч законів або обходити закон. Законоформалізований характер носить сама процедура діяльності державних органів і установ.

Головна риса правової держави — верховенство юридичних законів, що виражають волю народу. Для побудови правової держави необхідно вдосконалити законодавство.

Правова держава означає зв'язаність держави демократичною конституцією країни, моральними ідеями справедливості, гуманними принципами в їхньому широкому розумінні.

Правова держава гарантує свободу особи, яка знаходить своє відображення в основних правах людини, забезпечує людям правову рівність, однакову для усіх силу законів. Одним з напрямків активності правової держави є соціально-політична безпека людей, що гарантована правовими законами.

Правова держава може втручатись в свободу особи лише там і тоді, де це необхідно і де таке втручання виправдовується кінцевою гуманною метою.

Третій розділ — «Судова влада і адміністративна юстиція в правовій державі: стан і перспективи» — присвячений судовій владі і адміністративній юстиції в правовій державі, їхньому стану і перспективам розвитку.

Розділ починається з твердження, що з усіх гілок влади судова в умовах адміністративно-приказної системи перебувала в найбільш пригнобленому стані.

В умовах тоталітарного режиму вона була інструментом і водночас предметом брутального політичного насильства.

До цього часу нерідко вважається, що суди це лише органи боротьби із злочинністю і не враховується те, що пороки суспільства не можуть бути ліквідовані лише мірами покарання.

В наш час суди розглядаються як один з численних органів держави, функції яких носять правоохоронний характер. Завдання судових органів, незалежно від суспільно-політичних обставин, полягають в тому, щоб відповідно до права застосовувати юридичні закони. Інакше це буде не правосуддя.

УП Конгресом ООН по попередженню злочинності судовим органам гарантується незалежність. В відповідних документах вказано, що судові органи вирішують справи безсторонньо на основі фактів і у відповідності з законами без будь-яких обмежень, протиправного впливу на них. Судові органи компетентні у всіх питаннях судового характеру. Протиправне і несанкціоноване втручання в процеси правосуддя не може мати місце. Кожна людина має право на судовий розгляд.

На сучасному етапі розвитку суспільства суд над людиною повинен перетворитися в суд для людини.

Виключно велике значення має вплив правосуддя на судовий контроль.

Судова влада повинна берегти мир в суспільстві, відігравати вирішальну роль у всіх питаннях, що стосуються законності, захисту громадянина від незаконних дій органів держави, зокрема від намагань узурпувати владу.

В правовій державі не лише громадянин несе відповідальність перед державою, але й держава несе відповідальність перед громадянином. Не випадково в цілому ряду країн існує гілка адміністративних судів, мета яких полягає в тому, щоб розглядати суперечки між органами держави в цьому розумінні.

В наш час у всьому світі спостерігається тенденція поширення впливу апарату управління на різні сторони суспільного життя, в тому числі і на приватне життя громадян. Звідциля постає потреба в ефективному контролі, особливо юрисдикційному, за активністю апарату управління. Це викликано необхідністю позбавити громадян від сваволі влади і будь-якого роду несправедливостей.

Ще більш обґрунтованою стає необхідність утворення адміністративної юстиції, якщо прийняти до уваги зростаючу кількість конфліктів громадян з органами влади, управління, адміністрацією підприємств, посадовими особами. Наслідками цих конфліктів, як правило, бувають порушення прав, свобод і інтересів громадян.

Слід зазначити, що ми маємо закон про розгляд колективних і індивідуальних трудових суперечок. Однак цей закон передбачає також і судовий порядок розгляду таких конфліктів загальними судами.

Адміністративна юстиція — це специфічна гілка правосуддя. Адміністративний елемент тут знаходить прояву в її організації, в тому, як вона функціонує, в змісті справ, що перебувають на її розгляді. Європейський досвід свідчить про те, що адміністративна суперечка може розглядатись і чисто відомчо, тобто не виходячи за межі виконавчої влади, з використанням таких інститутів, як адміністративні комісії тощо.

В різних країнах склались дві моделі адміністративної юстиції. Відповідно до континентальної моделі система адміністративної юстиції достатньо відокремлюється від загальної судової системи, хоч і пов'язана з нею. Друга модель характеризується відсутністю спеціалізованої системи адміністративної юстиції і широкою компетенцією загальних судів по розгляду адміністративних конфліктів. Цю модель нерідко називають англо-американською на відміну від континентальної, хоч нею нерідко користуються й інші країни.

Найважливішими принципами адміністративного судочинства слід вважати загальний характер процесу і колегіальний характер прийняття рішень.

Про розмах адміністративної юстиції свідчать такі факти. У Франції, наприклад, адміністративні суди і Державна Рада щорічно розглядають біля 50 тис. заяв. Питома вага адміністративних судів в системі правосуддя ФРН складає біля 9 відсотків. Основну завантаженість адміністративних судових органів в Італії складають справи в питаннях законності: порушення компетенції, перевищення повноважень тощо. Першу інстанцію адміністративної юстиції тут складають адміністративні трибунали, другу — Державна Рада.

В Україні по мірі соціальних зрушень в напрямках утворення правової держави громадянин поступово висувається на одне з перших місць серед суб'єктів адміністративного права. Однак, юрисдикційний контроль за діяльністю апарату управління здійснюється тут доволі несміливо. Проте Україна щільно підійшла до утворення адміністративної юстиції. Вирішальне значення тут набуло питання про те, якою має бути адміністративна юстиція.

Дисертант вважає доцільним вирішення питання про виділення адміністративної юстиції в самостійну галузь. До того як це буде здійснено, слід утворити при загальних судах спеціалізовані судові колегії або заснувати посаду судді по адміністративному і виконавчому судочинству.

На конституційній основі акти органів державного управління і посадових осіб, їхні дії і рішення слід уможливити оскаржити безпосередньо в судовому порядку.

Автор вважає, що необхідно розробити проект Закону України «Про право на оскарження в суд дій (рішень), які порушують права і свободи громадян».

В конституційному порядку слід впровадити таку форму зовнішнього контролю, як право на інформованість, на доступ до адміністративних документів, який давав би громадянам реальні можливості бути в курсі дій апарату управління, мати відомості про мотиви адміністративних рішень, доступ до відповідної інформації.

Судова реформа в контексті правової держави в Україні життєво необхідна. Вона має бути комплексною, охоплювати не лише суди, але й органи дізнання, попереднього слідства, прокуратури, адвокатури, процесуальне законодавство.

В заключній частині дисертації автор стверджує, що ми перебуваємо на порозі XXI віку — віку правової держави і демократичного суспільства, де головним пріоритетом має стати верховенство правового закону і прав людини.

В цьому контексті виключно актуальне значення набуває виховна робота в душі поважного відношення до юридичних законів.

Дисертант приходить до висновку, що правове виховання в демократичнім суспільстві — це спрямований і систематичний вплив на свідомість, психологію

людей з метою формування у них глибоких і переконаних правових уяв, високої правової культури, що відповідає рівню і вимогам суспільства, яке будує правову державу.

В правовій державі виховна дія права реалізується шляхом його впливу на думку і почуття людей, що не можуть бути предметом законодавчої регламентації.

Правова держава як напрямок в розвитку української державності і права, в буквальному розумінні, вистраждана всім нашим минулим. Осмислення нашої політичної історії в зв'язку з сучасністю і майбутнім дозволяє підкреслити наступне: відсутність будь-яких ознак прояви тенденції держави до її відмирання, численні шкідливі наслідки для індивідів і для суспільства в цілому від штучного посилення процесу такого «відмирання», від гальмування державного будівництва, від відсутності належних юридичних гарантій проти сваволі і зловживань публічно-політичною владою тощо.

У висновках дисертаційної роботи узагальнюються результати дослідження. Автор приходить до висновку, що правова держава можлива тільки при наявності наступних рис:

- 1) забезпечення на практиці верховенства правового закону, що означає, що ні державний орган, ні посадова особа, ні організація, ні конкретна особа не повинні бути звільнені від обов'язку, підпорядковуватись закону. Як особа відповідальна перед державою, так і держава повинна нести відповідальність перед особою;
- 2) суттєвою рисою правової демократичної держави є свобода особистості. Права і свободи людини і громадянина повинні бути не тільки проголошені, але й забезпечені надійним захистом;
- 3) правова держава має бути створена на основі принципу розподілу влад.

В забезпеченні прав і свобод людини коріниться призначення третьої влади в правовій державі — судової. Від успіху судової реформи залежить подальша доля демократії в нашій державі, проведення в життя економічних і політичних реформ.

Таким чином, серед важливих перспектив майбутніх реформи можна назвати: створення правової системи, необхідної для забезпечення функціонування правової держави; створення незалежної судової системи, як головної гарантії здійснення прав і свобод громадян; вдосконалення і демократизація законодавства і діяльності органів захисту правопорядку, приведення їх у відповідність з міжнародними стандартами.

Список опублікованих автором праць по темі дисертації

1. Зачем нам нужен апелляционный суд. «Право України», № 3 и 4, 1994, с. 44 - 46.
2. Разработка нового уголовного процессуального кодекса. «Право України», № 9, 1994, с. 11 - 13.
3. Судья — носитель судебной власти. «Право України». — № 1, 1995, с. 12 - 16.
4. Правовое государство — перспективы или сегодняшний день. — Право України», № 6, 1995, с. 12 - 16.
5. Административная юстиция: атрибут демократического правового государства. «Право України». — № 3, 1996, с. 7 - 14.
6. Борьба с преступностью: некоторые проблемы и пути решения. «Право України», № 1, 1998, с. 108 - 111.
7. Как защитить права человека. «Закон и жизнь». — № 10, 1995, с. 29 - 31.
8. Путь к правовому государству или возврат к прошлому. — «Закон и жизнь». — № 1, 1996, с. 18 - 19.
9. Борьба с преступностью — панацея от всех бед. — «Закон и жизнь». — № 5, 1996, 14 - 15.
10. Как реально гарантировать и защищать права потерпевшего. — «Закон и жизнь». — № 10, 1996, с. 25 - 26.
11. Участники уголовного процесса нуждаются в реальной защите. — «Закон и жизнь». — № 9, 1997, с. 11 - 12.

АНОТАЦІЯ

Дімітров Ю.Д. Правова держава в контексті законотворення, судової і адміністративної реформ. — Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 — теорія та історія держави і права, історія політичних та правових вчень. — Одеська державна юридична академія, Одеса, 1998.

В головній ідеї, результати і висновки дисертаційного дослідження полягають в освітленні особливостей розвитку правової держави в умовах України, в контексті подальшого зміцнення її суверенітету і демократії.

Ключові слова: правова держава, законодавство, судова реформа, адміністративна реформа.

АНОТАЦИЯ

Димитров Ю.Д. Правовое государство в контексте законотворчества, судебной и административной реформ. — Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.01 — теория и история государства и права, история политических и правовых учений. — Одесская государственная юридическая академия, Одесса, 1998.

Основные идеи, результаты и выводы диссертационного исследования состоят в освещении особенностей правового государства в условиях Украины, в контексте дальнейшего укрепления её суверенитета и демократии.

Ключевые слова: правовое государство, законодательство, судебная реформа, административная реформа.

SUMMARY

Dimitrov U.D. The law state in context of making of laws, court and administrative reforms. — Manuscript.

Thesis for a degree of the candidate of science in law, speciality 12.00.01 — theory and history of the state and law, history of political and legal studies — Odessa State Academy of law, Odessa, 1998.

The main ideas, results and conclusions of the dissertation consist of bringing out the typical and specific signs of the formation of the system law state.

Key words: the law state, legislation, reform of court, administrative reform.